

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY,
JALGAON**

FACULTY OF HUMANITIES

**UNDER CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
(CBCS)**

SEMESTER WISE COURSE SYLLABUS OF M. A. HISTORY

M. A. PART II - SEMESTER III & IV

HISTORY

(W. E. F. 2022-2023)

**M. A. (HISTORY) PART- II
SEMESTER- III
CORE COURSES**

PG-HIS CC 301 - HISTORIOGRAPHY : TRENDS AND APPROCHES

PG-HIS CC 302 - HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (PART-I)

PG-HIS CC 303 –MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART I)

SKILL BASED / ELECTIVE COURSE

PG-HIS DSE 304 (A) MODERN MAHARASHTRA (PART I)

OR

PG-HIS DSE 304 (B) INTRODUCTION TO HISTORICAL TOURISM

AUDIT COURSE

AC-301: C

AC 301 D

SEMESTER- IV

CORE COURSES

PG-HIS CC 401 - HISTORIOGRAPHY : METHODOLOGY AND THEORIES

PG-HIS-CC-402 - HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (Part-II)

PG-HIS CC 403 –MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART II)

SKILL BASED / ELECTIVE COURSE

PG-HIS DSE 404 (A) MODERN MAHARASHTRA (PART II)

OR

PG-HIS DSE 404 (B) INTRODUCTION OF INDIAN ARCHIVES

AUDIT COURSE

AC-401 C

AC 401 D

टीप : दोनही सत्रातील AUDIT COURSE चे प्रत्येकी १०० मार्कांचे Practical संबंधित सत्रास महाविद्यालय मार्फत घेतले जाईल. यासंबंधी Grade दिली जाईल.

Faculty of Humanities Post Graduate Courses
Under Choice Based Credit System (CBCS)
Summary of Distribution of Credits under CBCS for PG
(HISTORY)(w.e.f. 2022-2023)

Type of Course	Sem. I	Sem. II	Sem. III	Sem. IV
Core	12	12	12	12
Skill based / Elective	04	04	04	04
Audit	02	02	02	02
Total Credits	18	18	18	18
Total Credits = 72				

Subject Type	Core	Skill based / Elective	Audit	Total Credits
Credits	48	16	08	72

Course Credit Scheme

Semester	(A) Core Courses			(B) Skill Based/Elective			(C) Audit Courses (No weight age in CGPA)			Total Credits (A+B+C)
	No. of Courses	Credits (T)	Total Credits	No. of Courses	Credits (T)	Total Credits	No. of Courses	Credits (T)	Total Credits	
I	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18
II	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18
III	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18
IV	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18

LIST OF AUDIT COURSES

(SELECT ANY ONE COURSE OF CHOICE FROM SEMESTER II, III & IV)

Semester I (Compulsory)		Semester II(Choose One) Personality & Cultural Development		Semester III (Choose ONE) Technology + Value Added Course		Semester IV (Choose ONE) Professional and Social + Value Added Course	
Course Code	Course Title	Course Code	Course Title	Course Code	Course Title	Course Code	Course Title
AC 101	Practicing Cleanliness	AC 201 (A)	Soft Skills	AC 301 (A)	Computer Skills	AC 401 (A)	Human Rights
		AC 201 (B)	Sport Activities	AC 301 (B)	Cyber Security	AC 401 (B)	Current Affairs
		AC 201 (C)	Yoga	AC 301 (C)	Related to Concerned PG Subject	AC 401 (C)	Related to Concerned PG Subject
		AC 201 (D)	Music	AC 301 (D)	Related to Concerned PG Subject	AC 401 (D)	Related to Concerned PG Subject

**Faculty of
Humanities Post
Graduate Courses
Under Choice Based Credit System (CBCS)
Semester-wise Course Structure of M. A. HISTORY (W.E.F. A. Y. 2022-2023)
Semester III**

Course	Course Type	Course Title	Teaching Hours/Week			Marks (Total 100)				Credits
			T	P	Total	Internal (CA)		External (UA)		
						T	P	T	P	
PG HIS CC 301	Core	Historiography : Trends and Approaches	4	--	4	40	--	60	--	4
PG HIS CC 302	Core	History of India After Independence (Part I)	4	--	4	40	--	60	--	4
PG HIS CC 303	Core	Medieval Maharashtra: Ideas and Institutions (Part I)	4	--	4	40	--	60	--	4
PG HIS DSE 304	Skill based / Elective	Modern Maharashtra Part-I	4	--	4	40	--	60	--	4
		Introduction to Historical Tourism	4	--	4	40	--	60	--	4
AC 301	Audit Course		--	2	2	--	100	--	--	2
Total Credit for Semester I: 18 (T = Theory: 12; Skill Based / Elective: 4; Audit Course: 2)										

Semester IV

Course	Course Type	Course Title	Teaching Hours/Week			Marks (Total 100)				Credits
			T	P	Total	Internal (CA)		External (UA)		
						T	P	T	P	
PG HIS CC 401	Core	Historiography: - Methodology and Theories	4	--	4	40	--	60	--	4
PG HIS CC 402	Core	History of India After Independence (Part II)	4	--	4	40	--	60	--	4
PG HIS CC 403	Core	Medieval Maharashtra: Ideas and Institutions (Part II)	4	--	4	40	--	60	--	4
PG HIS DSE 404	Skill based / Elective	Modern Maharashtra Part- I	4	--	4	40	--	60	--	4
		Introduction of Indian Archives	4	--	4	40	--	60	--	4
AC 401 (A)	Audit Course		--	2	2	--	100	--	--	2
Total Credit for Semester I: 18 (T = Theory: 12; Skill Based / Elective: 4; Audit Course: 2)										

MA.II History / SEMESTER-III

Core Course

PG-HIS CC 301 - HISTORIOGRAPHY : TRENDS AND APPROCHES

Marks:-60+40=100

Credits 04

Total Period:-60

---

1. An Introduction to History	15
a) Meaning of History	
b) Nature and Scope of History	
c) History and Auxiliary Disciplines	
2. Tradition of Historical writing	15
a) Origin of Historical writing -Greek and Roman	
b) Historical writing of Ancient period – Indian and Chinese	
c) Historical writing of medieval period – Arab Persian and Indian	
3. Trends in Historiography	15
a) European Historiography- Enlightenment, Romanticist, Positivist, Annals,	
b) Indian Historiography- Nationalist, Marxist	
c) New Trends in Historiography - History from Below, Subaltern, Anti Caste	
4. Approaches of Indian Historiography	15
a) Orientalist Historiography –	
b) Imperialist History-	
c) Nationalist Historiography-	
d) Maratha Historiography	

प्रकरण १.इतिहासाची ओळख	१५
अ) इतिहासाचा अर्थ	
ब) इतिहासाचे स्वरूप आणि व्याप्ती	
क) इतिहासाचे सहाय्यकारी शास्त्र	
प्रकरण २. इतिहास लेखनाची परंपरा	१५
अ) इतिहास लेखनाचा उगम :- ग्रीक आणि रोमन	
ब) प्राचीन इतिहासलेखन परंपरा:- भारत आणि चीन	
क) मध्ययुगीन इतिहासलेखन परंपरा :-अरब पर्शियन आणि भारत	
प्रकरण ३. इतिहासलेखनशास्त्र प्रवाह	१५
अ) युरोप इतिहासलेखनशास्त्र:- प्रबोधन, सौंदर्यवादी, प्रत्यक्षार्थवादी, अनल्स	
ब) भारतीय इतिहासलेखनशास्त्र:- राष्ट्रवादी, मार्क्सवादी	
क) इतिहास लेखनातील नवीन प्रवाह:- तळाकडून इतिहास, वंचितांचे इतिहासलेखन,जात्यातंक	
प्रकरण ४.भारतीय इतिहासलेखनाचे दृष्टीकोन	१५
अ) पोर्वात्यावादी दृष्टीकोन	
ब) साम्राज्यवादी दृष्टीकोन	
क) राष्ट्रवादी दृष्टीकोन	
ड) मराठ्यांचे इतिहास लेखन	

Books for Study and Reference:-

1. Bajaj Satish K- History - Its Philosophy, Theory and Methodology, Patiala,1987.
2. Bajaj Satish K- Recent Trends in Historiography; Anmol Publication; New Delhi; 1998.
3. Carr, E. H. - Waht is History?; Macmillan: London. 2000.
4. Collingwood R. G.- The Idea of History, Oxford University Press, London,1973
5. Guha Ranajit; (ed.)- Subaltern Studies, Vol I; Oxford University Press; N.Delhi; 1982.
6. Lambart P & Schofield P- Making History; Rutledge.
7. Lemon M.C.- Philosophy of History; Rutledge.
8. Lunia B. N.- Some Historians of Medieval India, Agra, 1967.
9. Majumdar R. C.- Historiography in Modern India, Bombay, 1970.
10. Marwick, Arthur - The Nature of History, London, Macmillan Rpt. 1971.
11. Mathur L. P. - Historiography and Historians of Modern India – Indian Publication, New Delhi, 1986.
12. Shaikh Ali B. - History - Its Theory and Method, Bombay - 1984.
13. Sreedharan E.- A Textbook of Historiography; Orient Longman; India, 2004.
14. AmR>dbo gXm{ed- B{VhmgmMo VîdkmZ, àmk nmR>emim àH\$meZ, dmB©.
15. H\$ma B.EM.- B{Vhmg àhUOo H\$m`?, (AZw. bobo {d.Jmo.)H\$m°pYQ>ZoYQ>b àH\$meZ, nwUo.
16. Hw\$bH\$Uu A.am.- _amR>çm\$Mo B{VhmgbolZ, S>m`_S> npãbHo\$eZ, nwUo.
17. खोबरेकर वी. गो.- महाराष्ट्रातील दत्तरखाने
18. gaXogmB© {~.EZ. d BVa- B{VhmgbolZemñi, \S>Ho\$ àH\$meZ, H\$moëhmnya. 1998
19. शांता कोठेकर, इतिहास : तं आण तव्ान, साईनाथ काशन, नागपूर
20. जावंद वांबूरकर, इतिहासातील नवे वाह, डायमंड पिंकेशस, पुणे
21. समाज बोधन पत्रिका आण सटर फॉर टडी इन कचर अँड सोसायटी, इतिहासलेखन मीमांसा, लोकवाचमय गृह, मुंबई

MA.II History / SEMESTER-IV

Core Course

PG-HIS CC 401 - HISTORIOGRAPHY : METHODOLOGY AND THEORIES

Marks:-60+40=100

Credits 04

Total Period:-60

UNIT 1. Importance of Sources and Archives	15
a) Sources – Meaning and Importance	
b) Origin of Archives in Europe and in India- A Brief Survey	
c) Archives In Maharashtra- Bombay and Pune Archives, Bharat Itihas Sanshodhan Mandal, Deccan College Archives, Rajwade Sanshodhan Mandal	
UNIT 2. Methodology of Historiography –I	15
a) Selection of the Topic and Formula framing	
b) Hypothesis	
c) Preparation of the Outline	
d) How to taking Notes	
e) Computer Application in Historical Research	
UNIT 3. Methodology of Historiography –II	15
a) External Criticism-	
b) Internal Criticism-	
c) Interpretation of History	
d) Concluding Operations	
UNIT 4. Approaches and Major Theories of History	15
a) Feminist	
b) Local and Oral History	
c) Post- Modernist Approach	
d) Historical Research	

.....

प्रकरण १ साधनांचे महत्त्व आणि पुराभिलेखागार

१५

- अ) साधने:- अर्थ आणि महत्त्व
ब) युरोप आणि भारतातील पुराभिलेखागार- संक्षिप्त आढावा
क) महाराष्ट्रातील पुराभिलेखागार:- मुंबई आणि पुणे पुराभिलेखागार, भारत इतिहास संशोधन मंडळ, पुणे
डेक्कन महाविद्यालय पुराभिलेखागार, इ वि का राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे

प्रकरण २. इतिहास लेखन शास्त्र पद्धती भाग १

१५

- अ) संशोधन विषयाची निवड आणि समस्या सूत्रण
ब) गृहितके
क) संशोधनरूपरेषा तयारी
ड) नोट्स काढणे
इ) ऐतिहासिक संशोधनात संगणकाचा उपयोग

प्रकरण ३. इतिहास लेखन शास्त्र पद्धती भाग २

१५

- अ) बहिर्गत परीक्षण
ब) अंतर्गत परीक्षण
क) इतिहासाचा अन्वयार्थ
ड) निष्कर्ष

प्रकरण ४. इतिहासाचे दृष्टिकोन आणि मुख्य सिद्धांत

१५

- अ) स्त्रीवादी दृष्टीकोन
ब) स्थानिक आणि मौखिक इतिहास
क) उत्तर आधुनिकवाद
ड) ऐतिहासिक संशोधन

Books for Study and Reference:-

1. Bajaj Satish K- History - Its Philosophy, Theory and Methodology, Patiala,1987.
2. Bajaj Satish K- Recent Trends in Historiography; Anmol Publication; New Delhi; 1998.
3. Carr, E. H. - Waht is History?; Macmillan: London. 2000.
4. Collingwood R. G.- The Idea of History, Oxford University Press, London,1973
5. Guha Ranajit; (ed.)- Subaltern Studies, Vol I; Oxford University Press; N.Delhi; 1982.
6. Lambart P & Schofield P- Making History; Rutledge.
7. Lemon M.C.- Philosophy of History; Rutledge.
8. Lunia B. N.- Some Historians of Medieval India, Agra, 1967.
9. Majumdar R. C.- Historiography in Modern India, Bombay, 1970.
10. Marwick, Arthur - The Nature of History, London, Macmillan Rpt. 1971.
11. Mathur L. P. - Historiography and Historians of Modern India – Indian Publication, New Delhi, 1986.
12. Shaikh Ali B. - History - Its Theory and Method, Bombay - 1984.
13. Sreedharan E.- A Textbook of Historiography; Orient Longman; India, 2004.
14. AmR>dbo gXm{ed- B{VhmgmMo VîdkmZ, àmk nmR>emim àH\$meZ, dmB©.
15. H\$ma B.EM.- B{Vhmg àhUOo H\$m`?, (AZw. bobo {d.Jmo.)H\$m°pYQ>ZoYQ>b àH\$meZ, nwUo.
16. Hw\$bH\$Uu A.am.- _amR>çm\$Mo B{VhmgbolZ, S>m`_S> npãbHo\$eZ, nwUo.
17. खोबरेकर वी. गो.- महाराष्ट्रातील दत्तरखाने
18. gaXogmB© {~.EZ. d BVa- B{VhmgbolZemñi, \S>Ho\$ àH\$meZ, H\$moëhmnya. 1998
19. शांता कोठेकर, इतिहास : तं आण तं वान, साईनाथ काशन, नागपूर
20. जावंदं वांबूरकर, इतिहासातील नवे वाह, डायमंड पब्लिकेशंस, पुणे
21. समाज बोधन पत्रिका आण सटर फॉर टडी इन कचर अँड सोसायटी, इतिहासलेखन
मीमांसा, लोकवाचन मय गृह, मुंबई

MA.II History / SEMESTER-III

Core Course

PG-HIS CC 302 - HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (PART-I)

Marks:-60+40=100

Credits 04

Total Period:-60

उद्दिष्टे :-

- 1) विद्यार्थ्यांमध्ये इतिहास विषयाची गोडी निर्माण करणे.
- 2) विद्यार्थ्यांना समकालीन काळातील भारताची ओळख करून देणे.
- 3) विद्यार्थ्यांना समकालीन काळातील भारताच्या राजकीय विकासाची ओळख करून देणे.
- 4) विद्यार्थ्यांना समकालीन काळातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची माहिती देणे.
- 5) समकालीन काळातील भारताच्या आर्थिक विकासाची माहिती देणे.
- 6) समकालीन काळातील भारतातील लोकसंघर्ष व सामाजिक न्यायाच्या चळवळीची ओळख करून देणे.
- 7) भारताच्या अलीकडच्या काळातील प्रगतीची ओळख करून देणे.
- 8) विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेमध्ये वाहक होण्यासाठी प्रोत्साहन करणे.
- 9) इतिहासाच्या अभ्यासातून विविध दृष्टिकोन आणि संदर्भ उडवले जातील

परिणाम :-

- 1) समकालीन काळातील इतिहासाची संकल्पना आणि अर्थ समजून घेणे.
- 2) समकालीन काळातील भारताच्या इतिहासाची माहिती स्पष्ट करून देणे.
- 3) करियर आणि नोकरी भूमिका अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांमध्ये कौशल्य व संधी विकसित करणे.
- 4) संशोधनाबद्दल आवड निर्माण करणे.
- 5) अभ्यासक्रम संबंधित स्पर्धा परीक्षेसाठी उपयुक्त. उदा, यूपीएससी, एमपीएससी, नेट-सेट, रेल्वे बोर्ड आणि इतर कर्मचारी निवड स्पर्धेमध्ये संबंधी उपयुक्त.
- 6) समकालीन काळातील विविध दृष्टिकोनाचा परिचय करून देणे. 7) विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रवादाची भावना विकसित करणे.
- 8) देशाचे जबाबदार नागरिक म्हणून विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती आणि विद्यार्थ्यांमध्ये तर्कशुद्ध विचार रुजविणे.

Objectives: -

- 1) **To inculcate the love of history in the students.**
- 2) **Introducing students to History Of Contemporary India.**
- 3) **Introduce students to the Contemporary India political development.**
- 4) **To inform the students about the foreign policy of India in the Contemporary period.**
- 5) **To provide information on the economic development of India in the Contemporary period.**
- 6) **To introduce the people's struggle and social justice movement in post-independence India.**
- 7) **Introducing the recent progress of India.**
- 8) **Encourage students to become carriers in competitive exams.**
- 9) **Different perspectives and contexts will be blown away from the study of history.**

Outcome: -

- 1) **Understand the concept and meaning of Contemporary history.**
- 2) **Explain the history of the Contemporary period.**
- 3) **To develop skills and opportunities in career and job role course students.**
- 4) **Creating a passion for research.**
- 5) **Useful for syllabus related competitive examinations. For example, in UPSC, MPSC, Net-Set, Railway Board and other staff selection competitions.**
- 6) **Introducing various perspectives of Contemporary period.**
- 7) **To develop a sense of nationalism in the students.**
- 8) **To create awareness among the students as responsible citizens of the country and to inculcate rational thinking in the students.**

M.A. HISTORY / SEMESTER – III

Core Course

PG-HIS CC 302: HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (PART-I)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

UNIT 1 : RISE OF INDEPENDENT INDIA 15

A) Indian Constitution: Main Provisions.

B) Consolidation of India.

C) Reorganization of States.

UNIT 2 : POLITICAL DEVELOPMENT 15

A) Jawaharlal Nehru to Indira Gandhi

B) Emergency: J.P. Movement and Janata Rule

C) Indira Gandhi to Rajiv Gandhi.

D) Rajiv Gandhi to 21st Century.

UNIT 3 : FOREIGN POLICY 15

A) Neighboring Countries: Pakistan, Bangladesh, China, Sri Lanka and Nepal.

B) Relations with Super Powers: America, Russia

C) India's Role in the International Politics.

UNIT 4 : ECONOMIC POLICY 15

A) Planning: Five Years Plan a brief survey.

B) Industrial Growth.

C) Growth of Infrastructure.

D) Economic Reforms since 1991.

सत्र तिसरे

PG-HIS CC 302: स्वातंत्र्योत्तर भारताचा इतिहास (भाग - १)

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण १ : स्वतंत्र भारताचा उदय	१५
अ) राज्यघटना : मुख्य तरतुदी	
ब) भारताचे एकीकरण	
क) राज्यांची पुनर्रचना	
प्रकरण २ : राजकीय विकास	१५
अ) जवाहरलाल नेहरू ते इंदिरा गांधी	
ब) आणीबाणी : जेपी चळवळ आणि जनता राजवट	
क) इंदिरा गांधी ते राजीव गांधी	
ड) राजीव गांधी ते एकविसावे शतक .	
प्रकरण ३: परराष्ट्रीय धोरण	१५
अ) शेजारील राष्ट्रे: पाकिस्तान, बांग्लादेश, चीन, श्रीलंका आणि नेपाळ	
ब) महासत्तांशी संबंध : अमेरिका, रशिया	
क) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील भारताची भूमिका	
प्रकरण ४: आर्थिक धोरण	१५
अ) नियोजन : पंचवार्षिक योजनांचा थोडक्यात आढावा	
ब) औद्योगिक विकास	
क) पायाभूत सुविधांचा विकास	
ड) १९९१ पासूनच्या आर्थिक सुधारणा	

Books for Study and Reference :-

1. Bipan Chandra & Others, - India After Independence 1947 – 2000, Penguin Books India, 1999.
2. HiranmayKarelker, -Independent India : The First Years, Delhi 1998.
3. Jean Dreze and AmartyaSen, - India : Economic Development and Social Opportunity, oxford University Press, N. Delhi. 1996
4. K.S. Singh, ed., Tribal Movements in India, 2 Volumes, N. Delhi 1982
5. Parth Chatterjee, ed., Wages of Freedom: Fifty Years of the Indian Nation –State, Delhi 1998.
6. Paul R. Brass, - The Politics of India Since Independence, Cambridge University Press Delhi.
7. Shashi Tharoor, - India From Midnight to the Millennium, New Delhi,1997.
8. Upendra Baxi and Bhiku Parekh, eds., -Crisis and Change in Contemporary India.
9. V.D. Mahajan, - History of India, Vol-I {1919-1974), Vol-II {1974-1982)
10. V.P. Dutt, - India Foreign Policy since Independence, N.B.T., N. Delhi-2007.
11. Yogendra Singh, - Social Change in India, New Delhi, 1993.
12. Desai A.R.- Agrarian Struggles in India after Independence, Oxford, New Delhi- 1986.
13. Desai Neera & TakkarUsha, - Women in Indian Society, NBT, 2007.
14. Singh Yogendra, - Social Change in India, New Delhi 1993.
15. Jayapalan N., - India & her Neighbors, Atlantic – 2000.
16. Rowland John, A History of Sino-Indian Relations.
१७. कोलारकर श.गो., स्वतंत्र भारताचा इतिहास (१९४७-१९८०), श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर
१८. ग्योव्हर-बेल्हेकर, आधुनिक भारताचा इतिहास, एस. चांद.क.प्रकाशन, दिल्ली २००७.
१९. देवळाणकर शैलेंद्र, भारतातील परराष्ट्र धोरण सातत्य आणि स्थित्यंतर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे-२००९
२०. फडके य.दि..विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ ते ८., मौज प्रकाशन, मुंबई, २००७
२१. वैद्य सुमन कोठेकर शांता, आधुनिक भारताचा इतिहास (१९४७-१९८६), साईनाथ प्रकाशन, नागपूर, २००७
२२. विपिनचंद्र (अनु.पारधी मा. कृ. व इतर), इंडिया अफ्टर इंडिपेंडन्स, के. सागर, पुणे २००४.
२३. डॉ. पाटील मधुकर, डॉ. अमृतकर सुनील, समकालीन भारत, अथर्व प्रकाशन, जळगाव, २०१६
- २४) कोलारकर श.गो. स्वतंत्र भारताचा इतिहास १९४७-१९८०, श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर, २००४
- २५) गारे गोविंद, आदिवासी वीरपुरुष, श्रीविद्या प्रकाशन, नागपूर १९८६
- २६)) गारे गोविंद, आदिवासी समाज आणि संस्कृती, अमृत प्रकाशन, औरंगाबाद
- २६) दिवाण मोहन देवधन, दिवाण विवेक, भारतातो राज्यांचे राजकारण, विद्या प्रकाशन, नागपूर २००४
- २७) फडके य. दि. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ ते ८. मोन प्रकाशन, मुंबई २००७.
- २८)) फडके य. दि., लोकसभा निवडणुका १९५२ ते १९९९ अक्षर प्रकाशन, मुंबई १९९९
- २९)विपिनचंद्र अनु-पारधी मा. कृ. व इतर इंडिया अफ्टर इंडिपेंडन्स, के सागर, पुणे २००४.
- ३०) भोळे भा.ल.. भारतीय गणराज्यांचे शासन आणि राजकारण, पळापुणे प्रकाशन, नागपूर २००३.
- ३१) डॉ.पवार प्रमोद व इतर (संपादक), महाराष्ट्रातील स्थित्यंतरे, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१२
- ३२) कुलकर्णी, चंपानेरकर असा घडला भारत, रोहन प्रकाशन, पुणे २०१३

M.A. HISTORY / SEMESTER – IV

Core Course

PG-HIS CC 302: HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (PART-II)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

UNIT 1 : AGRICULTURE 15

**A) Land Reforms: Zamindari abolition, Tenancy Reforms,
Ceiling and Bhoodan Movement.**

B) Green Revolution.

C) Co-operative Movement.

UNIT 2 : PEOPLE'S STRUGGLE AND SOCIAL JUSTICE 15

A) Tribal Movements.

B) Peasant Movements.

C) Labour Movements.

D) Dalit Movements.

E) Women Movements.

UNIT 3 : MAJOR CHALLENGES 15

A) Communalism.

B) Regional Tensions.

C) Naxalist Movements

D) Terrorism

UNIT 4 : TOWARDS NEW MILENIUM 15

A) Education

B) Science and Technology

C) Nuclear Policy

D) Space Science

चतुर्थ सत्र

PG-HIS CC 402: स्वातंत्र्योत्तर भारताचा इतिहास (भाग - २)

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण १ : कृषी

१५

अ) जमीन सुधारणा: जमीनदारी निर्मुलन, कुळपद्धतीत सुधारणा,
कमाल जमीन धारणा आणि भूदान चळवळ

ब) हरितक्रांति

क) सहकार चळवळ

प्रकरण २ : जन संघर्ष व सामाजिक न्याय

१५

अ) आदिवासींच्या चळवळी

ब) शेतकऱ्यांच्या चळवळी

क) कामगार चळवळी

ड) दलित चळवळी

इ) स्त्रियांच्या चळवळी

प्रकरण ३ : प्रमुख आव्हाने

१५

अ) जमातवाद

ब) प्रादेशिक समस्या

क) नक्षलवादी चळवळ

ड) दहशतवाद

प्रकरण ४: नव शतकाकडे वाटचाल

१५

अ) शिक्षण

ब) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

क) अणू धोरण

ड) अवकाश विज्ञान

Books for Study and Reference :-

1. Bipan Chandra & Others, - India After Independence 1947 – 2000, Penguin Books India, 1999.
2. HiranmayKarelker, -Independent India : The First Years, Delhi 1998.
3. Jean Dreze and AmartyaSen, - India : Economic Development and Social Opportunity, oxford University Press, N. Delhi. 1996
4. K.S. Singh, ed., Tribal Movements in India, 2 Volumes, N. Delhi 1982
5. Parth Chatterjee, ed., Wages of Freedom: Fifty Years of the Indian Nation –State, Delhi 1998.
6. Paul R. Brass, - The Politics of India Since Independence, Cambridge University Press Delhi.
7. Shashi Tharoor, - India From Midnight to the Millennium, New Delhi,1997.
8. Upendra Baxi and Bhiku Parekh, eds., -Crisis and Change in Contemporary India.
9. V.D. Mahajan, - History of India, Vol-I {1919-1974), Vol-II {1974-1982)
10. V.P. Dutt, - India Foreign Policy since Independence, N.B.T., N. Delhi-2007.
11. Yogendra Singh, - Social Change in India, New Delhi, 1993.
12. Desai A.R.- Agrarian Struggles in India after Independence, Oxford, New Delhi- 1986.
13. Desai Neera & TakkarUsha, - Women in Indian Society, NBT, 2007.
14. Singh Yogendra, - Social Change in India, New Delhi 1993.
15. Jayapalan N., - India & her Neighbors, Atlantic – 2000.
16. Rowland John, A History of Sino-Indian Relations.
१७. कोलारकर श.गो., स्वतंत्र भारताचा इतिहास (१९४७-१९८०), श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर
१८. ग्योव्हर-बेल्हेकर, आधुनिक भारताचा इतिहास, एस. चांद.क.प्रकाशन, दिल्ली २००७.
१९. देवळाणकर शैलेंद्र, भारतातील परराष्ट्र धोरण सातत्य आणि स्थित्यंतर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे-२००९
२०. फडके य.दि..विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ ते ८., मौज प्रकाशन, मुंबई, २००७
२१. वैद्य सुमन कोठेकर शांता, आधुनिक भारताचा इतिहास (१९४७-१९८६), साईनाथ प्रकाशन, नागपूर, २००७
२२. विपिनचंद्र (अनु.पारधी मा. कृ. व इतर), इंडिया अफटर इंडिपेंडन्स, के. सागर, पुणे २००४.
२३. डॉ. पाटील मधुकर, डॉ. अमृतकर सुनील, समकालीन भारत, अथर्व प्रकाशन, जळगाव, २०१६
- २४) कोलारकर श.गो. स्वतंत्र भारताचा इतिहास १९४७-१९८०, श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर, २००४
- २५) गारे गोविंद, आदिवासी वीरपुरुष, श्रीविद्या प्रकाशन, नागपूर १९८६
- २६)) गारे गोविंद, आदिवासी समाज आणि संस्कृती, अमृत प्रकाशन, औरंगाबाद
- २६) दिवाण मोहन देवधन, दिवाण विवेक, भारतातो राज्यांचे राजकारण, विद्या प्रकाशन, नागपूर २००४
- २७) फडके य. दि. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ ते ८. मोन प्रकाशन, मुंबई २००७.
- २८)) फडके य. दि., लोकसभा निवडणुका १९५२ ते १९९९ अक्षर प्रकाशन, मुंबई १९९९
- २९)विपिनचंद्र अनु-पारधी मा. कृ. व इतर इंडिया अफटर इंडिपेंडन्स, के सागर, पुणे २००४.
- ३०) भोळे भा.ल.. भारतीय गणराज्यांचे शासन आणि राजकारण, पळापुणे प्रकाशन, नागपूर २००३.
- ३१) डॉ.पवार प्रमोद व इतर (संपादक), महाराष्ट्रातील स्थित्यंतरे, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१२
- ३२) कुलकर्णी, चंपानेरकर असा घडला भारत, रोहन प्रकाशन, पुणे २०१३

M.A. HISTORY / SEMESTER – III Core Course

PG-HIS CC 303: MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART-I)
MARKS: 60+40=100 CREDITS 04 TOTAL PERIODS=60

उद्दिष्टे:

1. मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या इतिहासाचा अभ्यास करण्यासाठी उपयुक्त असलेल्या विविध स्रोतांची विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
2. विद्यार्थ्यांना मराठ्यांच्या प्रशासकीय व्यवस्थेची माहिती करून देणे.
3. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील लष्करी, न्यायिक व्यवस्था विद्यार्थ्यांना समजाऊन देणे.
4. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या सामाजिक-धार्मिक स्थितीची ओळख करून देणे.
5. विद्यार्थ्यांना मराठ्यांच्या आर्थिक स्थितीची जाणीव करून देणे.
6. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील कला आणि स्थापत्यशास्त्राच्या विकासाची विद्यार्थ्यांना जाणीव करून देणे.

परिणाम:

1. मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या इतिहासाचा अभ्यास करण्यासाठी विविध स्रोत समजतील.
2. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील राजेपदाचा सिद्धांत आणि राज्याचे स्वरूप ज्ञात होईल.
3. मराठ्यांच्या अधिपत्याखालील प्रशासन व्यवस्थेची माहिती मिळेल.
4. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील लष्करी आणि न्यायिक व्यवस्था समजेल.
5. महसूल, उद्योगधंदे, व्यापार, चलन आणि पेढी व्यवस्था इ. च्या विशेष संदर्भात मध्ययुगीन महाराष्ट्राची आर्थिक स्थिती समजेल.
6. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील ग्रामीण समाजातील जात्याधारित सरंजामी व्यवस्था, सामाजिक स्तरीकरण, महिलांचे स्थान आणि शिक्षण याबाबत माहिती होईल.
7. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील विविध कला, स्थापत्य आणि भाषा यांचा विकास ज्ञात होईल..

Learning Objectives:

1. Introduce students the various sources useful to study the History of Medieval Maharashtra.
2. Aware students to the administrative system of the Marathas.
3. Enable the students to understand Military, Judiciary system of Medieval Maharashtra.
4. Introduce students the socio-religious condition of medieval Maharashtra.
5. Aware students to the economic condition of the Marathas.
6. Know the students the development of Arts, architecture and Language during Medieval Maharashtra.

Outcomes:

1. Perceive various sources to study History of Medieval Maharashtra.
2. Comprehend theory of kingship and nature of state in the Medieval Maharashtra.
3. Understand the general structure of administration under the Marathas.
4. Perceive the Military and Judicial system in the Medieval Maharashtra.
5. Comprehend Economic condition with special reference to Agriculture, industries, trade, currency and banking.
6. Understand the Social stratification in village community and position of women, education system in Medieval Maharashtra.
7. Perceive the development of Arts, Architecture and Language during Medieval Maharashtra.

M.A. HISTORY / SEMESTER – III

Core Course

PG-HIS CC 303: MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART-I)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

Unit 1. Sources and background of Medieval Maharashtra 15

- a) Political background of Medieval Maharashtra: a brief review
- b) Sources: i. Archaeological
  - ii. Literary.
  - iii. Foreign travellers accounts.

Unit 2. Administration: 15

- a) Theory of Kingship.
- b) Concept of Maratha state.
- c) Central and Provincial administration.
- d) Village Administration.

Unit 3. Military system 15

- a) Infantry.
- b) Cavalry.
- c) Navy.
- d) Maratha war strategy.

Unit 4. Judiciary system 15

- a) Sources of law.
- b) Judicial structure: institutions and procedure.
- c) Crime and punishment.
- d) Merits and demerits of judiciary system.

.....

सत्र तिसरे

PG-HIS CC 303: मध्ययुगीन महाराष्ट्र: संस्था आणि संकल्पना (भाग 1)

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण- १. मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या इतिहासाची पार्श्वभूमी आणि इतिहासाची साधने १५

अ. राजकीय पार्श्वभूमी: थोडक्यात आढावा.

ब.साधने: i. पुरातत्वीय

ii. वाड;मयीन

iii.परकीय प्रवाशांचे वृत्तान्त

प्रकरण- २. प्रशासन

१५

अ. राजपदाचा सिद्धांत

ब. मराठा राज्याची संकल्पना

क. केंद्रीय व प्रांतिक प्रशासन

ड. ग्रामप्रशासन

प्रकरण- ३. लष्करी व्यवस्था

१५

अ. पायदळ

ब. घोडदळ

क. आरमार

ड. मराठ्यांचे युद्धतंत्र

प्रकरण- ४. न्यायव्यवस्था

१५

अ. कायद्याचे स्रोत

ब. न्यायालयीन रचना: न्यायसंस्था व कार्यपद्धत

क. गुन्हे आणि शिक्षा

ड. न्यायव्यवस्थेचे गुणदोष

Books for study and reference:

English:

1. Chitanis K. N., Glimpses of Medieval Indian Ideas and Institutions, Pune, 1991.

2. Fukuzawa Hiroshi, The Medieval Deccan: peasants, social systems and states 17th and 18th century, Oxford University press, New York, 1991.
3. Gune V. T., Judicial system of the Marathas, Pune, 1954.
4. Gupta J. P.,(Ed.) History of Maratha, Associated publishing house, New Delhi- 5, 1971.
5. Khobrekar V.G., Shivaji memorial the British attitude, Government Central press, 1974.
6. Kulkarni A. R., Maharashtra in the age of Shivaji, Pune, 1969.
7. Mahajan T. T., Maratha administration in the 18th century, Commonwealth publishers New Delhi, 1990.
8. Mahajan T. T., Shivaji and his Diplomates, Commonwealth publishers, New Delhi, 1990.
9. Pawar A.G., Maratha History seminar papers Shivaji University press Kolhapur 4, 1971.
10. Sandanshiv D. N., Law and Social Justice, Siddharth Publication, Bombay. Pune, 1978
11. Sarkar Jadunath, House of Shivaji, Orient longman, New Delhi, 1978.
12. Sarkar Jadunath, Shivaji and his Times, Orient longman Ltd Bombay, 1973.
13. Sen S. N., Administrative system of the Marathas, University of Calcutta, 1923 reprint 1976.
14. Sen S. N., Military system of the Marathas, University of Calcutta, 1923 reprint 1976.

मराठी:

१. भावे वा, कृ., शिवकालीन महाराष्ट्र, वरदा प्रकाशन पुणे, १९३५ पुनर्मुद्रित २०१०
२. भावे वा, कृ., पेशवेकालीन महाराष्ट्र, वरदा प्रकाशन पुणे, १९३५ पुनर्मुद्रित २०१०.
३. चिटणीस के. एन., मध्ययुगीन संकल्पना आणि संस्था (भाग १ते४), पुणे, १९८६.
४. देसाई स. शं., शिवशाही पोर्तुगीज कागदपत्र, शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय, पुणे, १९६७
५. गर्गे स. मा., मराठी रियासत (८ खंड), पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, २०१०.
६. गायकवाड आर. डी. व इतर, मराठेकालीन संस्था व विचार, फडके बुकसेलर्स, १९८७.
७. जोशी शं. ना., अर्वाचीन महाराष्ट्रातील इतिहासकालीन राज्यकारभाराचा इतिहास भाग १, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, १९५९.
८. खोबरेकर व्ही.जी., महाराष्ट्राचा इतिहास, मराठा कालखंड १७०७ ते १८१८, मुंबई, १९८८.
९. कुलकर्णी अ.रा., शिवकालीन महाराष्ट्र, राजहंस प्रकाशन, पुणे, १९९४, पुनर्मुद्रण २००४
१०. लांब, डॉ. व्यंकटेश, पेशवेकालीन न्यायव्यवस्था, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद, २००६.
११. महाजन टी. टी., शिवछत्रपतींची न्यायनीती, शुभदा- सारस्वत प्रकाशन, पुणे, १९९९.
१२. पिसुर्लेकर पांडुरंग सखाराम, पोर्तुगीजांच्या दप्तरातील मराठ्यांचा इतिहास, पुणे विद्यापीठ, मुद्रणालय, पुणे, १९६७.
१३. सावंत बी.बी., साळुंखे टी.डी., ऐतिहासिक कागदपत्रे व स्थळे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९२.
१४. सेन सुरेंद्रनाथ (अनु.कुलकर्णी विजया) मराठ्यांची प्रशासन व्यवस्था, मरासासंमं, मुंबई, २००३.

M.A. HISTORY / SEMESTER – IV

Core Course

PG-HIS CC 403: MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART-II)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

Unit 1. Social Condition. 15

- a) Social stratification in village community.
- b) Caste based feudalism and *Vethbigari*.
- c) Position of Women.
- d) Education.

Unit 2. Economic Condition. 15

- a) Agrarian system, Land revenue system
- b) Industries.
- c) Trade: Inland and foreign trade.
- d) Currency and Banking
- e) Urbanisation.

Unit 3. Religious condition 15

- a) Varkari Sampradaya.
- b) Ramdasi Sampradaya.
- c) Mahanubhav Sampradaya.

Unit 4. Arts, Architecture and Languages 15

- a) Visual art: Architecture, Painting and Sculpture.
- b) Folk art: Lavani, Tamasha, Powada, Bharud and other folk dances.
- c) Languages.

.....

चतुर्थ सत्र

PG-HIS CC 403: मध्ययुगीन महाराष्ट्र: संस्था आणि संकल्पना (भाग 2)

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण १. सामाजिक परिस्थिती

१५

- अ. ग्रामीण सामाजिक रचना
- ब. जात्याधारित सरंजामदारी आणि वेठबिगारी
- क. स्त्रियांची स्थिती
- ड. शिक्षण

प्रकरण. 2 आर्थिक परिस्थिती:

१५

- अ. शेती व्यवस्था, जमीन महसूल पद्धती
- ब. उद्योगधंदे
- क. व्यापार: अंतर्गत व परकीय
- ड. चलन आणि पेढी व्यवस्था
- ई. नागरिकीकरण

प्रकरण ३. धार्मिक परीस्थिती

१५

- अ. वारकरी संप्रदाय
- ब. रामदासी पंथ
- क. महानुभाव पंथ

प्रकरण ४. कला, स्थापत्य आणि भाषा

१५

- अ. दृककला: स्थापत्य, चित्रकला, शिल्पकला
- ब. लोककला: लावणी, तमाशा, पोवाडा, भारुड व इतर लोककला
- क. भाषा

Books for study and reference:

1. Chitanis K. N., Glimpses of Medieval Indian Ideas and Institutions, Pune, 1991.
2. Chitanis K. N., Socio-Economic aspects of Medieval India, 1979.
3. Das Dipakranjan, Economic History of the Deccan, Munshiram Manoharlal, Delhi, 1969.
4. Datt Romesh, Economic History of India volume 1, publication division GOI, Nashik, 1970.
5. Desai Sudha, Social life of Maharashtra under the Peshwa, Popular Prakashan, Bombay, 1980.
6. Fukuzawa Hiroshi, The Medieval Deccan: peasants, social systems and states 17th and 18th century, Oxford University press, New York, 1991.
7. Gokhale B. G., Poona in the 18th century: an urban study, Oxford, 1987.
8. Mahajan T. T., Agrarian and Urban History of the Marathas, New Delhi, 1993.
9. Mahajan T.T., aspects of agrarian and urban history of Maratha commonwealth publishers New Delhi, 1991.
10. Mahajan T. T., Industry, Trade and Commerce during the Peshwa period, Pointer Publisher, Jaipur, 1989.
11. Mate M. S., Maratha Architecture, Poona University Poona, 1959.
12. Mate M. S., Temples and Legends of Maharashtra, Bharatiy Vidyabhavan, 1962.
13. Milton Israel and Wagle N.K., Religion and Society in Maharashtra, South Asian studies papers, 1987.
15. Sarkar Jadunath, House of Shivaji, Orient longman, New Delhi, 1978.
16. Sarkar jadunath, Shivaji and his Times, Orient longman Ltd Bombay, 1973.
17. Vashishta H. P., Land revenue and public finance in Maratha administration, Oriental 1975.
१. अत्रे त्रिं. ना., गावगाडा, वरदा प्रकाशन, पुणे, १९९१.
२. बैसाणे अनिल, पाटील सुभाष, मराठाकालीन समाज आणि अंधश्रद्धा, कल्पना प्रकाशन, नांदेड, २००५.
३. बहिरट भा. पं., वारकरी संप्रदाय: उदय व विकास, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२.
४. भावे वा, कृ., शिवकालीन महाराष्ट्र, वरदा प्रकाशन पुणे, १९३५ पुनर्मुद्रित २०१०
५. भावे वा, कृ., पेशवेकालीन महाराष्ट्र, वरदा प्रकाशन पुणे, १९३५ पुनर्मुद्रित २०१०.
६. चिटणीस के. एन., मध्ययुगीन संकल्पना आणि संस्था (भाग १ते४), पुणे, १९८६.
७. गवळी पी. ए., पेशवेकालीन गुलामगिरी व अस्पृश्यता, प्रचार प्रकाशन, कोल्हापूर, १९९०.
८. गवळी पी. ए., पेशवेकालीन महाराष्ट्र, कैलास पब्लिकेशन, औरंगाबाद, २०००.
९. गर्गे स. मा., मराठी रियासत (८ खंड), पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, २०१०.
१०. गायकवाड आर. डी. व इतर, मराठेकालीन संस्था व विचार, फडके बुकसेलर्स, १९८७.
११. जोशी शं. ना., मराठेकालीन समाजदर्शन, पुणे, १९६०.
१२. कठारे अनिल, घोडके जयश्री, शिवकालीन महाराष्ट्र, अल्फा पब्लिकेशन, नांदेड, २००८.
१३. खोबरेकर व्ही.जी., महाराष्ट्राचा इतिहास, मराठा कालखंड १७०७ ते १८१८, मुंबई, १९८८.
१४. कुलकर्णी अ.रा., मराठे आणि महाराष्ट्र, डायमंड प्रकाशन, पुणे, २००७.
१५. कुलकर्णी अ.रा., शिवकालीन महाराष्ट्र, राजहंस प्रकाशन, पुणे, पुनर्मुद्रण २००४
१६. गोसावी रा. रा., पाच भक्तीसंप्रदाय, मोघे प्रकाशन, पुणे, १९७४.
१७. ओतुरकर आर. व्ही., पेशवेकालीन सामाजिक व आर्थिक पत्रव्यवहार भाईसंमं, पुणे, १९५०
१८. पेंडसे शं. दा., महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास, सुविचार प्रकाशन मंडळ, नागपूर, १९५१.
१९. शेणोलीकर ह. श्री., देशपांडे प्र. न., महाराष्ट्राचा सामाजिक-सांस्कृतिक इतिहास, केसागर प्रकाशन, पुणे, २००९

M.A. HISTORY / SEMESTER – III

Core Course PG-HIS DSE 304: A

MODERN MAHARASHTRA (PART-I)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

उद्दिष्ट्ये-

- 1) स्थानिक इतिहास म्हणून आधुनिक महाराष्ट्राच्या इतिहासाविषयी आवड निर्माण करणे.
- 2) महाराष्ट्रातील विविध राजकीय व सामाजिक विचारधारेचा अभ्यास करणे.
- 3) विद्यार्थ्यांला आधुनिक महाराष्ट्राच्या इतिहासाचा विश्लेषणात्मक दृष्टीकोनातून अभ्यास करता यावा हा या अभ्यासक्रमाचा उद्देश आहे.
- 4) महाराष्ट्रातील सातत्य आणि बदल यांच्यातील द्वंद्वात्मक संबंध विद्यार्थ्यांच्या निदर्शनास आणण्यासाठी व विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनात्मक जाणीव निर्माण करणेसाठी प्रयत्न करणे.
- ५) महाराष्ट्रातील संरचनात्मक बदलांना हातभार लावणाऱ्या कल्पना, संस्था, शक्ती आणि चळवळींवर प्रकाश टाकणे.

Objective

- 1) To create interest in the history of Modern Maharashtra as a local history.
- 2) To study of various political and social ideology in Maharashtra.
- 3) The purpose of the course is to enable the student to study the history of Modern Maharashtra from an analytical perspective.
- 4) To strive to bring to the notice of the students the dialectical relationship between continuity and change in Maharashtra and to create research awareness among the students.
- ५) To highlight the ideas, institutions, forces and movements that contributed to the structural changes in Maharashtra.

M.A. HISTORY / SEMESTER – III

Core Course

PG-HIS DSE 304: A

MODERN MAHARASHTRA (PART-I)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

UNIT- 1 BACAGRAOUND OF MAHARASHTRA BEFORE BRITISH RULE	15
A) Political	
B) Religious	
C) Social	
D) Economic	
UNIT- 2 : BRITISH POLICIES IN MAHARASHTRA	15
A) Administrative and Land Revenue Policy	
B) Education Policy	
C) Printing and Newspaper	
D) The work of Christian Missionaries	
UNIT 3 : ANTY- BRITISH RULE RESISTANCE	15
A) Resistance of Tribal's of Khandesh against British Rule.	
B) Uprising of Beed and Uprising of Hatkars in Nanded District.	
C) Uprising of Kittur, Ramoshi, Uprising of Savantwadi, Uprising of Gadkari of Kolhapur,	
D) The role of Maharashtra in the Revolt of 1857 and the Deccan riots.	
UNIT 4 REFORMER AND REFORMIST MOVEMENT IN MAHARASHTRA	15
A) Reformers- Balshshasri Jambhekar, Dadoba Pandurang Tarkhadkar, Bhau Daji Lad, Gopal Hari Deshmukh, Vishnubuva Brahmachari, Gopal Ganesh Agarkar, Vitthal Ramji Shinde, Dhondo Keshav Karve, Mahadev Govind Ranade	
B) Prarthana Samaj, Arya Samaj, Satyashodhak Samaj	

सत्र तिसरे

PG-HIS DSE 304 A

आधुनिक महाराष्ट्र : (भाग 1)

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण १ : ब्रिटीश सत्तेपुर्वीची महाराष्ट्राची पार्श्वभूमी	१५
अ) राजकीय	
ब) धार्मिक	
क) सामाजिक	
ड) आर्थिक	
प्रकरण २ : ब्रिटीशांची महाराष्ट्रातील धोरणे	१५
अ) प्रशासकिय आणि जमीन महसूल धोरण	
ब) शिक्षण धोरण	
क) मुद्रण आणि वृत्तपत्रे	
ड) ख्रिस्ती मिशनरिंचे कार्य	
प्रकरण ३ : ब्रिटीश सत्ते विरोधात संघर्ष	१५
अ) खानदेशातील आदिवासींचे ब्रिटीश सत्तेविरोधातील प्रतिकार	
ब) बीडचा उठाव आणि नांदेड जिल्ह्यातील हटकरांचा उठाव	
क) किच्चुर व रामोश्यांचे उठाव, सावंतवाडीचा उठाव, कोल्हापूरच्या गडक-यांचा उठाव	
ड) १८५७ च्या उठावात महाराष्ट्राची भूमिका आणि दक्खन दंगे	
प्रकरण ४ : महाराष्ट्रातील सुधारक आणि सुधारणावादी चळवळी	१५
अ) सुधारक:- बाळशास्त्री जांभेकर, दादोबा पाडुरंग तर्खडकर, भाऊ दाजी लाड, गोपाल हरी देशमुख, विष्णूबुवा ब्रह्मचारी, गोपाळ गणेश आगरकर, विठ्ठल रामजी शिंदे, धोंडो केशव कर्वे, महादेव गोविंद रानडे.	
ब) प्रार्थना समाज, आर्य समाज, सत्यशोधक समाज.	

Books for study and Reference

- 1) Suntankar B.R., Nineteenth Century History of Maharashtra, , Popular Prakashan, Bombay.
- 2) Deshpande Aevind, Western India: History, Society and Culture, Itihas sanshidhak Mahamandal, Maharashtra .
- 3) Shinde V. R., Renaissance in Western India, Himalaya publishing House, Delhi.
- 4) Social Life in Maharashtra Under the Peshvas, Papular, Mumabi.
- 5) Oliver Godsmark, Citizenship, Community and Democracy in India: From Bombay to Maharashtra, Roultege, London.
- 6) Neena Ambre, Forest, Ecology, in India : Colonial Maharashtra, Stree, London.
- 7) Kuber Girish, Renaissance State: The unwritten story of the Making of Maharashtra, Harper Collins, India.
- 8) Ambedkar B.R., State and Minorities, Thakkar & Thakkar, Mumbai 1942.
- 9) Chaudhari, K.K, Maharashtra and the Indian Freedom Struggle, Govt. of Maharashtra, Bombay 1985. 10) . Chaudhari K.K., Maharashtra State Gazetteers, History of Mumbai, Modern Period, Gazetteers Department, Government of Maharashtra, Mumbai, 1987.
- 11) David M.D., Bombay the City of Dreams (A History of the First city in India) Himalaya Publishing House, Bombay, 1995.
- 12) Dossal Marriam, Imperial Designs and Indian Realities:The Planning of Bombay City – 1845-1875,Oxford University Press.Bombay 1991.
- 13) Edwardes S.M., Gazetteer of Mumbai City and Island-Vols. IIII, The Times Press, Mumbai, 1990-1910.
- 14) Kadam, Manohar, Bhartiya Kamgar chalvalinche JanakNarayan Meghaji Lokhande, Akshar Prakashan, Bombay. Keer Dhananjay, Dr. Babasaheb Ambedkar: Life and Mission, Popular publication, Mumbai.
- 15) Khade V. K., British Rule and Dr. B.R. Ambedkar: The Movement for the Upliftment of the Downtrodden, Kaushalya Prakashan Aurangabad 2011.
- 16) Lederle Mathew, Philosophical Trends in Modern Maharashtra, Popular Prakashan, Bombay, 1976 17) Morris M. D., The Emergence of Indian Labour in India: A Study of Bombay Cotton Mills, 18541947, Oxford University Press.Bombay 1965
- 18) Omvedt, Gail, 'Dalits and Democratic Revolution' - Dr. Ambedkar & the Dalit Movement in colonial India, Sage Publication, New Delhi, 1994.
- 19) Phadke Y.D., Social Reformers of Maharashtra, Maharashtra Information Centre, New Delhi 1975. 20) Phadke Y.D., Visavya Shatakatil Maharashtra, Mauj Prakashan, Mumbai.
- 21) Patel S. and Thorner A., Bombay Mosaic of Modern Culture, OUP. Bombay 1995
- 22) Patel S. and Thorner A., Bombay, Metaphor for Modern India, OUP. Bombay 1996 161
- 23) Suntankar B.R., Nineteenth Century History of Maharashtra,. Popular Prakashan Bombay 1988.
- १) शर्मा सुधीर, पुणेकर विजया, ज्ञानोदायाच्या पानातून महाराष्ट्रातील प्रबोधनाचा मागोवा, ज्ञानोदय ट्रस्ट, अहमदनगर.
- २) चपळगावकर नरेंद्र, सावलीच्या शोधत, मौज, मुंबई.
- ३) दीक्षित राजा, एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र: मध्यमवर्गाचा उदय, डायमंड, पुणे.
- ४) फडके य. दी., विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, खंड १,२,३,४ के सागर., पुणे.
- ५) खोबरेकर वि. गो., महाराष्ट्रातील स्वतंत्र लढे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई.
- ६) सहश्रुद्धे पु. ग., महाराष्ट्र संस्कृती, कोन्टीनेन्टल, पुणे.
- ७) सरदार ग. बा., महाराष्ट्र साहित्य आणि संस्कृती, कोन्टीनेन्टल, पुणे.
- ८) गाठाळ एस. एस., आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास, कैलास, औरंगाबाद.
- ९) डहाके वसंत आबाजी, मराठी साहित्य, इतिहास आणि संस्कृती, पाप्यूलर, पुणे.
- १०) वाळिंबे रा. शं., एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पुनार्घटना, पाप्यूलर, पुणे.
- ११) प्रतिभा रानडे, स्त्रीप्रश्नांची चर्चा: एकोणिसावे शतक, पद्मगंधा, पुणे.
- १२) पाध्ये आणि टिकेकर, आजकालचा महाराष्ट्र, डायमंड, पुणे.
- १३) फडके य. दी. केशवराव जेधे, श्री विद्या, पुणे.
- १४) मालसे स. ग. गतशतक शोधितांना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
- १५) पंडित नलिनी, महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचा विकास, नलिनी पंडीत, मुंबई.
- १६) पियोळकर अ. का. (संपा), रावबहादूर दादोबा पांडुरंग, पियोळकर, पुणे.
- १७) बेडेकर दी. के. महाराष्ट्रातील मार्क्सवादी तत्वमीमांसा, नवभारत वार्ड.
- १८) भावे वा. कृ., पेशवेकालीन महाराष्ट्र, पुणे.
- १९) गोखले बी. एन. महर्षी कर्वे, पाप्यूलर, मुंबई.

- २०) बगाडे उमेश, महाराष्ट्रातील प्रबोधन: जाती वर्ग प्रभुत्व, सुगावा, पुणे.
- २१) ओम्बेत गेल, विसाव्या शतकातील सांस्कृतिक बंड, सुगावा, पुणे.
- २२) व्होरा राजेंद्र(संपा.), आधुनिकता आणि परंपरा, प्रतीमा प्रकाशन, पुणे.
- २३) शिंदे वि. रा. माझ्या आठवणी वा अनुभव, भाग १,२,३ लेखन विचार भांडार, पूना.
- २४) शिंदे वि. रा., भारतीय अस्पृश्यतेचा प्रश्न, नवभारत ग्रंथ माला, पुणे.
- २५) पाटील हिराजी, महर्षी शिंदे चरित्र वा कार्य, ठोकाज प्रकाशन पुणे.

M.A. HISTORY / SEMESTER – IV

Core Course

PG-HIS DSE 404: A

MODERN MAHARASHTRA (PART-II)

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

UNIT 1: RISE OF NATIONALISM IN MAHARASHTRA 15

- A) Early political organization
  - 1) Bombay Association
  - 2) Sarvajanik Sabha
- B) Indian National Congress and Moderate group
- C) The rise of extremism and Lokmanya Tilak

UNIT 2 : REVOLUTIONARY MOVEMENT IN MAHARASHTRA 15

- A) Vasudev Balvant Fadke
- B) Chafekar Club, Shivaji Club
- C) Abhinav Bharat and Revolutionary
- D) Patri Sarkar and Krantisinha Nana Patil

UNIT 3: INDEPENDENT MOVEMENT IN MAHARASHTRA 15

- A) Non-cooperation Movement
- B) Civil Disobedience Movement
- C) Individual Satyagraha Movement
- D) Quit India Movement

UNIT 4 ; SOCIAL MOVEMENTS IN MAHARASHTRA 15

- A) Non-Brahmin Movement: - Chhatrapati Rajarshi Shahu, Keshavrao Jedhe, Dinkarrao Jawalkar, Bhaskarrao Jadhav
- B) Dalit Movement: - Karmaveer Bhaurao Patil, Vitthal Ramaji Shinde and Dr. Babasaheb Ambedkar

चतुर्थ सत्र

PG-HIS DSE 404 A

आधुनिक महाराष्ट्र : (भाग 2)

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण १ : महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचा उदय	१५
अ) प्रारंभिक राजकीय संघटना	
१) बॉम्बे असोशिएशन	
२) सार्वजनिक सभा	
ब) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस आणि मवाळ गट	
क) जहालवादाचा उदय आणि लोकमान्य टिळक	
प्रकरण २ महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी चळवळ	१५
अ) वासुदेव बळवंत फडके	
ब) चाफेकर क्लब, शिवाजी क्लब	
क) अभिनव भारत आणि क्रांतिकारक	
ड) पत्रीसरकार आणि क्रांतीसिंह नाना पाटील	
प्रकरण ३ महाराष्ट्रातील स्वातंत्र्य चळवळ	१५
अ) असहकार चळवळ	
ब) सविनय कायदेभंग चळवळ	
क) वैयक्तिक सत्याग्रह आंदोलन	
ड) छोडो भारत चळवळ	
प्रकरण ४ महाराष्ट्रातील सामाजिक चळवळ	१५
अ) ब्राह्मणेत्तर चळवळी:- राजर्षी शाहू, केशवराव जेधे, दिनकरराव जवळकर, भास्करराव जाधव	
ब) दलित चळवळ : कर्मवीर भाऊराव पाटील, विठ्ठल रामजी शिंदे आणि डॉ बाबासाहेब आंबेडकर	

Books for study and Reference

- 1) Suntankar B.R., Nineteenth Century History of Maharashtra, , Popular Prakashan, Bombay.
- 2) Deshpande Aevind, Western India: History, Society and Culture, Itihas sanshidhak Mahamandal, Maharashtra .
- 3) Shinde V. R., Renaissance in Western India, Himalaya publishing House, Delhi.
- 4) Social Life in Maharashtra Under the Peshvas, Papular, Mumabi.
- 5) Oliver Godsmark, Citizenship, Community and Democracy in India: From Bombay to Maharashtra, Roultege, London.
- 6) Neena Ambre, Forest, Ecology, in India : Colonial Maharashtra, Stree, London.
- 7) Kuber Girish, Renaissance State: The unwritten story of the Making of Maharashtra, Harper Collins, India.
- 8) Ambedkar B.R., State and Minorities, Thakkar & Thakkar, Mumbai 1942.
- 9) Chaudhari, K.K, Maharashtra and the Indian Freedom Struggle, Govt. of Maharashtra, Bombay 1985. 10) . Chaudhari K.K., Maharashtra State Gazetteers, History of Mumbai, Modern Period, Gazetteers Department, Government of Maharashtra, Mumbai, 1987.
- 11) David M.D., Bombay the City of Dreams (A History of the First city in India) Himalaya Publishing House, Bombay, 1995.
- 12) Dossal Marriam, Imperial Designs and Indian Realities: The Planning of Bombay City – 1845-1875, Oxford University Press. Bombay 1991.
- 13) Edwardes S.M., Gazetteer of Mumbai City and Island-Vols. III, The Times Press, Mumbai, 1990-1910.
- 14) Kadam, Manohar, Bhartiya Kamgar chalvalinche JanakNarayan Meghaji Lokhande, Akshar Prakashan, Bombay. Keer Dhananjay, Dr. Babasaheb Ambedkar: Life and Mission, Popular publication, Mumbai.
- 15) Khade V. K., British Rule and Dr. B.R. Ambedkar: The Movement for the Upliftment of the Downtrodden, Kaushalya Prakashan Aurangabad 2011.
- 16) Lederle Mathew, Philosophical Trends in Modern Maharashtra, Popular Prakashan, Bombay, 1976 17) Morris M. D., The Emergence of Indian Labour in India: A Study of Bombay Cotton Mills, 1854-1947, Oxford University Press. Bombay 1965
- 18) Omvedt, Gail, 'Dalits and Democratic Revolution' - Dr. Ambedkar & the Dalit Movement in colonial India, Sage Publication, New Delhi, 1994.
- 19) Phadke Y.D., Social Reformers of Maharashtra, Maharashtra Information Centre, New Delhi 1975. 20) Phadke Y.D., Visavya Shatakatil Maharashtra, Mauj Prakashan, Mumbai.
- 21) Patel S. and Thorner A., Bombay Mosaic of Modern Culture, OUP. Bombay 1995
- 22) Patel S. and Thorner A., Bombay, Metaphor for Modern India, OUP. Bombay 1996 161
- 23) Suntankar B.R., Nineteenth Century History of Maharashtra,. Popular Prakashan Bombay 1988.
- १) शर्मा सुधीर, पुणेकर विजया, ज्ञानोदायाच्या पानातून महाराष्ट्रातील प्रबोधनाचा मागोवा, ज्ञानोदय ट्रस्ट, अहमदनगर.
- २) चपळगावकर नरेंद्र, सावलीच्या शोधत, मौज, मुंबई.
- ३) दीक्षित राजा, एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र: मध्यमवर्गाचा उदय, डायमंड, पुणे.
- ४) फडके य. दी., विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, खंड १,२,३,४ के सागर., पुणे.
- ५) खोबरेकर वि. गो., महाराष्ट्रातील स्वतंत्र लढे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई.
- ६) सहश्रुद्धे पु. ग., महाराष्ट्र संस्कृती, कोन्टीनेन्टल, पुणे.
- ७) सरदार ग. बा., महाराष्ट्र साहित्य आणि संस्कृती, कोन्टीनेन्टल, पुणे.
- ८) गाठाळ एस. एस., आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास, कैलास, औरंगाबाद.
- ९) डहाके वसंत आबाजी, मराठी साहित्य, इतिहास आणि संस्कृती, पाप्यूलर, पुणे.
- १०) वाळिंबे रा. शं., एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पुनार्घटना, पाप्यूलर, पुणे.
- ११) प्रतिभा रानडे, स्त्रीप्रश्नांची चर्चा: एकोणिसावे शतक, पद्मगंधा, पुणे.
- १२) पाध्ये आणि टिकेकर, आजकालचा महाराष्ट्र, डायमंड, पुणे.
- १३) फडके य. दी. केशवराव जेधे, श्री विद्या, पुणे.
- १४) मालसे स. ग. गतशतक शोधितांना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
- १५) पंडित नलिनी, महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचा विकास, नलिनी पंडीत, मुंबई.
- १६) पियोळकर अ. का. (संपा), रावबहादूर दादोबा पांडुरंग, पियोळकर, पुणे.
- १७) बेडेकर दी. के. महाराष्ट्रातील मार्क्सवादी तत्वमीमांसा, नवभारत वाई.
- १८) भावे वा. कृ., पेशवेकालीन महाराष्ट्र, पुणे.
- १९) गोखले बी. एन. महर्षी कर्वे, पाप्यूलर, मुंबई.

- २०) बगाडे उमेश, महाराष्ट्रातील प्रबोधन: जाती वर्ग प्रभुत्व, सुगावा, पुणे.
- २१) ओम्वेत गेल, विसाव्या शतकातील सांस्कृतिक बंड, सुगावा, पुणे.
- २२) व्होरा राजेंद्र(संपा.), आधुनिकता आणि परंपरा, प्रतीमा प्रकाशन, पुणे.
- २३) शिंदे वि. रा. माझ्या आठवणी वा अनुभव, भाग १,२,३ लेखन विचार भांडार, पूना.
- २४) शिंदे वि. रा., भारतीय अस्पृश्यतेचा प्रश्न, नवभारत ग्रंथ माला, पुणे.
- २५) पाटील हिराजी, महर्षी शिंदे चरित्र वा कार्य, ठोकाज प्रकाशन पुणे.

M.A. HISTORY / SEMESTER – III

Core Course

PG-HIS DSE 304: B

INTRODUCTION TO HISTORICAL TOURISM

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

Course Outcomes:

- Understand the importance of Tourism resources through the development and promotion of Tourism.
- Syllabus Helpful for Competitive Examination aspirants.
- Understand the history of Tourism.
- Understand the various cultural and natural resources of India
- This course introduces the concept of tourism, its, growth and development.
- Career and Job Oriented Syllabus
- To Develop the Skill and Opportunities among the Students
- To create awareness and interest about Socio-economic and Cultural Heritage and History of India
- To create awareness about World History
- To create awareness about research
- Syllabus related to tours & excursion, visits & Report writing.

अभ्यासक्रम परिणाम:

- पर्यटनाचे - वाढ व विकास यांचे महत्व अधोरेखित करणे.
- सर्वस्पर्धा परीक्षा इच्छुकांसाठी उपयुक्त अभ्यासक्रम.
- पर्यटन इतिहासाचे महत्व अधोरेखित होते.
- भारतातील विविध सांस्कृतिक व नैसर्गिक संसाधनाची माहिती करणे.
- प्रस्तुत अभ्यासक्रम पर्यटन उदय व विकास- परिचय करणे.
- व्यवसाय व नोकरी अभिमुख अभ्यासक्रम.
- कौशल्य निर्माण करणे व संधी उपलब्ध करून देणे.
- सामाजिक, आर्थिक व सांस्कृतिक वारसा – या बदल जागृती निर्माण करणे.
- जागतिक इतिहास बदल जागृती निर्माण करणे.
- संशोधनाबद्दल जागृती निर्माण करणे.
- पर्यटन , सहल, संबंधीत अहवाल लेखन कला विकसीत करणे.
-

M.A. HISTORY / SEMESTER – III

Core Course

PG-HIS DSE 304: B

INTRODUCTION TO HISTORICAL TOURISM

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

UNIT 1: TOURISM :CONCEPTS **15**

- a) Definition of Tourism.
- b) Scope and Nature of Tourism.
- c) Types of Tourism.
- d) Roll of history in Tourist

UNIT 2: PLANNING **15**

- a) Importance of planning in Tourism
- b) Tourism Advertising and Marketing.
- c) Travelling facilities in Tourism.
- d) Accommodation in Tourism.

UNIT3: TOURISTPLACES **15**

- a) Cave sand Forts/Important Historical Monuments
- b) Museums and Religious Places.
- c) Hill Stations and Beaches.
- d) Heritage Awareness

UNIT4: TOURISM DEVELOPMENT: Institutions **15**

- a) UNWTO
- b) ITDC
- c) MTDC
- d) Tourist Guide

सत्र तिसरे
PG-HIS DSE 304: B
ऐतिहासिक पर्यटनाची ओळख

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण 1 : पर्यटन: संकल्पना	15
अ)पर्यटनाची व्याख्या	
ब) पर्यटनाची व्याप्ती आणि स्वरूप	
क) पर्यटनाचे प्रकार	
ड) पर्यटनात इतिहासाची भूमिका	
प्रकरण 2 : नियोजन	15
अ) पर्यटनातील नियोजनाचे महत्व	
ब) पर्यटन जाहिरात आणि विपणन	
क) पर्यटनात वाहतूक सुविधा	
ड) पर्यटनात निवास व्यवस्था	
प्रकरण 3 : पर्यटन स्थळे	15
अ) लेणी व किल्ले / महत्वाची ऐतिहासिक स्मारके	
ब) वस्तुसंग्रालये व धार्मिक स्थळे	
क)थंड हवेची ठिकाणे व सागरी किनारे	
ड) वारसा विषयक जाणीवा	
प्रकरण 4: पर्यटन विकास संस्था	15
अ) जागतिक पर्यटन संघटना	
ब) भारतीय पर्यटन विकास मंडळ	
क) महाराष्ट्र पर्यटन विकास मंडळ	
ड) पर्यटन मार्गदर्शक	

Books for Study and Reference

1. Agnihotri Vishal, A Complete book on Tourism and travel Management, Badan B.S., Impact of Tourism in South India.
2. Basham A.L. The Cultural History of India. Bhatia A.K., Tourism Development.
3. Husain S.A., The National Culture of India.
4. Karma Krishna, Basic to Tourist: Theory, Operation & Practice. Mishra L.K., World Heritage sites in India.
5. Romila Thaper, Heritage Tourism Development. Rai H.L.P., Development of Tourism in India.
6. Ratnadeep Singh, Dynamics of Historical, Cultural & Heritage Tourist, .Saxena Atul ,New Trends in Tourism & Hotel Industry.
7. खतीब के.ए., पर्यटन भूगोल, मेहता प्रकाशन ,2006.
8. शिंदे एस.बी. पर्यटन भूगोल, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

M.A. HISTORY / SEMESTER – IV

Core Course

PG-HIS DSE 404: B

INTRODUCTION OF INDIAN ARCHIVES

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

OBJECTIVES

- 1. Students are made familiar with Archives.**
- 2. To make acquainted with moderns means of Ancients, Medieval and Modern History.**
- 3. Students are made capable with Objective History Writing.**
- 4. The importance of Archives are introduced to the students.**
- 5. To take initiative for promoting and for establishing as well as developing archives at local level.**

M.A. HISTORY / SEMESTER – IV

Core Course

PG-HIS DSE 404: B

INTRODUCTION OF INDIAN ARCHIVES

MARKS: 60+40=100

CREDITS 04

TOTAL PERIODS=60

UNIT 1: INTRODUCTION OF ARCHIVES

15

- A) Background of Archives
- B) Archival: Meaning and Definition
- C) Nature and Structure of Archives
- D) Sources: Ancient, Medieval and Modern History

UNIT 2: NATIONAL ARCHIVES, NEW DELHI AND REGIONAL OFFICES

15

- A) Classification of Archival
- B) Contribution of National Archives
- C) Policy regarding Archival
- D) Regional Offices: Bhopal, Jaipur and Pondicherry

UNIT 3: ARCHIVES IN MAHARASHTRA

15

- A) Department of Archives, Mumbai, Pune Archives (Peshva Daftar) Pune
- B) Bharat Itihas Sanshodhan Mandal, Pune
- C) Kolhapur Archives, Kolhapur
- D) Archives in Khandesh: I.V.K. Rajwade Itihas sanshodhan Mandal, Dhule,
Samarth Vagdevta Mandir, Dhule
Khandesh Archives, KBCNMU, Jalgaon

UNIT 4: PRESERVATION OF ARCHIVES

15

- A) Legislation of Archives
- B) Historical Importance of Archives

चतुर्थ सत्र

PG-HIS DSE 404 B

भारतीय दफ्तरखान्यांची ओळख

गुण :६०

श्रेयांक ०४

तासिका:६०

प्रकरण १: दफ्तरखान्याची ओळख	१५
अ) पुराभिलेखागाराची (दफ्तरखाने) पार्श्वभूमी	
ब) पुराभिलेख: अर्थ आणि व्याख्या	
क) पुराभिलेख: स्वरूप आणि रचना	
ड) साधने: प्राचीन, मध्ययुगीन आणि आधुनिक इतिहास	
प्रकरण २: राष्ट्रीय पुराभिलेखागार, नवी दिल्ली आणि प्रादेशिक कार्यालये	१५
अ) अभिलेख (दस्तावेज) यांचे वर्गीकरण	
ब) राष्ट्रीय पुराभिलेखाराचे योगदान	
क) अभिलेख (दस्तावेज) विषयक धोरण	
ड) प्रादेशिक कार्यालये: भोपाळ, जयपूर आणि पॉन्डेचेरी	
प्रकरण ३: महाराष्ट्रातील पुराभिलेखागार	१५
अ) मुंबई पुराभिलेखागार, मुंबई, पुणे पुराभिलेखागार (पेशवा दफ्तर), पुणे	
ब) भारत इतिहास संशोधन मंडळ, पुणे	
क) कोल्हापूर पुराभिलेखागार, कोल्हापूर	
ड) खानदेशातील पुराभिलेखागार: इ.वि.का.राजवाडे इतिहास संशोधन मंडळ, धुळे, समर्थ वाग्देवता मंदिर, धुळे आणि खानदेश पुराभिलेखागार, क.ब.चौ.उ.म.वि.,जळगाव	
प्रकरण ४: अभिलेखागारांचे जतन	१५
अ) अभिलेखागार विषयक धोरण	
ब) अभिलेखागारांचे ऐतिहासिक महत्व	

Books for Study and References

1. Kunte B. J. (Edi.), The Handbook of the Bombay Archives, Mumbai, 1970
2. Dhawalikar Madhukar, पुराभिलेख विद्या
3. National Archives of India an Introdcion, E-Book, New Delhi
4. Bhattacharya Sabyasachi, Archiving the British Raj, 1858-1947
5. खोबरेकर व्ही. जी., महाराष्ट्रातील दफ्तरखाने: वर्णन आणि तंत्र, मुंबई, १९८८
6. गोखले शोभना लक्ष्मण, पराभिलेख विद्या, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २००७
7. सरकार दिनेशचंद्र, भारतीय लोकविद्या, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे
8. सावंत बी. एस., प्रा. जाधव, मराठ्यांचा प्रशासकीय, सामाजिक आणि आर्थिक इतिहास
9. देशमुख प्रशांत, आधुनिक भारताचा इतिहास
10. गायकवाड, सरदेसाई, हनमाने, ऐतिहासिक कागदपत्रे आणि स्थळे
11. पाटील एन. डी., ऐतिहासिक ऐतिहासिक कागदपत्रे आणि स्थळे
12. लोखंडे आणि जावळे, ऐतिहासिक कागदपत्रे आणि स्थळे
13. देव प्रभाकर, इतिहास एक शास्त्र, कल्पना प्रकाशन, नांदेड
14. गायकवाड, सरदेसाई, हनमाने, इतिहास लेखनशास्त्र, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
15. कोठेकर शांता, इतिहास आणि तंत्र, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर

Audit Courses
Sem. III
AC-301(A): Computer Skills

Course Objectives:

- To inculcate different daily useful computer skills among students.

Unit 1	Elements of Information Technology 1.1 Information Types: Text, Audio, Video, and Image, storage formats 1.2 Components: Operating System, Hardware and Software, firmware 1.3 Devices: Computer, Mobile Phones, Tablet, Touch Screen, Scanner, Printer, Projector, smart boards 1.4 Processor & Memory: Processor functions, speed, Memory types: RAM /ROM /HDD /DVD-ROM/Flash drives, memory measurement metrics	2 hrs
Unit 2	Office Automation-Text Processing 2.1 Views: Normal View, Web Layout View, Print Layout View, Outline View, ReadingLayout View 2.2 Working with Files: Create New Documents, Open Existing Documents, Save Documents to different formats, Rename Documents, Close Documents 2.3 Working with Text: Type and Insert Text, Highlight Text, Formatting Text, Delete Text, Spelling and Grammar, paragraphs, indentation, margins 2.4 Lists: Bulleted and Numbered Lists, 2.5 Tables: Insert Tables, Draw Tables, Nested Tables, Insert Rows and Columns, Move and Resize Tables, Moving the order of the column and/or rows inside a table, Table Properties 2.6 Page Margins, Gutter Margins, Indentations, Columns, Graphics, Print Documents, 2.7 Paragraph Formatting, Paragraph Attributes, Non-printing characters 2.8 Types of document files: RTF, PDF, DOCX etc.	5 hrs
Unit 3	Office Automation-Worksheet Data Processing 3.1 Spreadsheet Basics: Adding and Renaming Worksheets, Modifying Worksheets, 3.2 Moving Through Cells, Adding Rows, Columns, and Cells, Resizing Rows and Columns, Selecting Cells, Moving and Copying Cells 3.3 Formulas and Functions: Formulas, Linking Worksheets, Basic Functions, AutoSum, Sorting and Filtering: Basic Sorts, Complex Sorts, Auto-fill, Deleting Rows, Columns, and Cells 3.4 Charting: Chart Types, drawing charts, Ranges, formatting charts	5 hrs
Unit 4	Office Automation- Presentation Techniques and slide shows 4.1 Create a new presentation, AutoContent Wizard, Design Template, Blank Presentation, Open an Existing Presentation, PowerPoint screen, Screen Layout 4.2 Working with slides: Insert a new slide, Notes, Slide layout, Apply a design template, Reorder Slides, Hide Slides, Hide Slide text, Add content, resize a placeholder or textbox, Move a placeholder or text box, Delete a placeholder or text box, Placeholder or Text box properties, Bulleted and numbered lists, Adding notes 4.3 Work with text: Add text and edit options, Format text, Copy text formatting, Replace fonts, Line spacing, Change case, Spelling check, Spelling options 4.4 Working with tables: Adding a table, Entering text, Deleting a table, Changing row width, Adding a row/column, Deleting a row/column, Combining cells, Splitting a cell, Adding color to cells, To align text vertically in cells, To change table borders, Graphics, Add clip art, Add an image from a file, Save & Print, slide shows, slide animation/transitions.	6 hrs
Unit 5	Internet & Applications: 5.1 Computer Network Types: LAN, PAN, MAN, CAN, WAN, Defining and describing the Internet, Brief history, Browsing the Web, Hypertext and hyperlinks, browsers, Uniform resource locator 5.2 Internet Resources: Email, Parts of email,	4 hrs

	<p>5.3 Protecting the computer: Password protection, Viruses, Virus protection software, Updating the software, Scanning files, Net banking precautions.</p> <p>5.4 Social Networking: Features, Social impact, emerging trends, issues, Social Networking sites: Facebook, Twitter, linkedin, orkut, online booking services</p> <p>5.5 Online Resources: Wikipedia, Blog, Job portals, C.V. writing</p> <p>5.6 e-learning: e-Books, e-Magazines, e-News papers, OCW(open course wares): Sakshat(NPTEL) portal, MIT courseware</p>	
Unit 6	<p>Cloud Computing Basics</p> <p>6.1 Introduction to cloud computing</p> <p>6.2 Cloud computing models: SAS, AAS, PAS</p> <p>6.3 Examples of SAS, AAS, PAS (Drop Box, Google Drive, Google Docs, Office 365 Prezi, etc.)</p>	3 hrs
<p>Suggested readings:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TCI, "Introduction to Computers and Application Software", Publisher: Jones & Bartlett Learning, 2010, ISBN: 1449609821, 9781449609825 2. Laura Story, Dawna Walls, "Microsoft Office 2010 Fundamentals", Publisher: Cengage Learning, 2010, ISBN: 0538472464, 9780538472463 3. June Jamrich Parsons, Dan Oja, "Computer Concepts Illustrated series", Edition 5, Publisher Course Technology, 2005, ISBN 0619273550, 9780619273552 4. Cloud computing online resources 		

Course Outcomes:

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO
AC301A.1	Identify their lacunas about some computer skills and try to overcome the same.
AC301A.2	Practice the learned computer skills in real life and do their jobs more effectively.

AC-301(B): Cyber Security		
Course Objectives:		
<ul style="list-style-type: none"> To make students aware of different daily useful cyber security skills/rules. 		
Unit 1	Working Concepts Overview Basics of Communication Systems, Transmission Media, ISO/OSI and TCP/IP models, Network types: Local Area Networks, Wide Area Networks, Internetworking, Packet Formats, Wireless Networks: Wireless concepts, Advantages of Wireless, Wireless network architecture, Reasons to use wireless, Internet	3 hrs
Unit 2	Security Concepts Information Security Overview, Information Security Services, Types of Attacks, Goals for Security, E-commerce Security, Computer Forensics, Steganography. Importance of Physical Security, Biometric security & its types, Risk associated with improper physical access, Physical Security equipments. Passwords: Define passwords, Types of passwords, Passwords Storage – Windows & Linux.	7 hrs
Unit 3	Security Threats and vulnerabilities Overview of Security threats, Hacking Techniques, Password Cracking, Types of password attacks, Insecure Network connections, Wi-Fi attacks & countermeasures, Information Warfare and Surveillance. Computer crime: e-mail related cyber crimes, Social network related cyber crimes, Desktop related cyber crimes, Social Engineering related cyber crimes, Network related cyber crimes, Cyber terrorism, Banking crimes	7 hrs
Unit 4	Cryptography Understanding cryptography, Goals of cryptography, Types of cryptography, Applications of Cryptography, Use of Hash function in cryptography, Digital signature in cryptography, Public Key infrastructure	5 hrs
Unit 5	System & Network Security System Security: Desktop Security, email security: PGP and SMIME, Web Security: web authentication, Security certificates, SSL and SET, Network Security: Overview of IDS, Intrusion Detection Systems and Intrusion Prevention Systems, Overview of Firewalls, Types of Firewalls, VPN Security, Security in Multimedia Networks, Fax Security.	3 hrs
Unit 6	OS Security Security Vulnerabilities updates and patches, OS integrity checks, Anti-virus software, Design of secure OS and OS hardening, configuring the OS for security, Trusted OS.	2 hrs
Unit 7	Security Laws and Standards Security laws genesis, International Scenario, Security Audit, IT Act 2000 and its amendments.	3 hrs
Suggested readings:		
<ol style="list-style-type: none"> Skills Factory, Certificate in Cyber Security, Text Book Special edition, Specially published for KBC NMU, Jalgaon BPB Publication, “Fundamentals of Cyber Security”, MayankBhushan, Rajkumar Singh Rathore , AatifJamshed CreateSpace Independent Publishing Platform, “Cyber Security Basics”, Don Franke, ISBN-13: 978-1522952190ISBN-10: 1522952195 Online references 		

Course Outcomes:

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO
AC301B.1	Practice learned cyber security skills/rules in real life.
AC301B.2	Provide guidance about cyber security skills/rules to their friends, parents and relatives.

Audit Courses Sem. IV AC-401(A): Human Rights		
	Course Objectives: • To make students aware about human rights and human values.	
Unit 1	Introduction to Human Rights 1.1 Concept of Human Rights 1.2 Nature and Scope of Human Rights 1.3 Fundamental Rights and Fundamental Duties 1.4 Interrelation of Rights and Duties	6 hrs.
Unit 2	Human Rights in India 2.1 Meaning and Significance of : 1) Right to Equality 2) Right to Freedom, 3) Right against Exploitation, 4) Right to Freedom of Religion, 5) Cultural and Educational Rights, and 6) Right to Constitutional Remedies. 2.2 Constitutional Provisions for Human Rights 2.3 Declaration of Human Rights 2.4: National Human Rights Commission	8 hrs.
Unit 3	Human Values 3.1: Meaning and Definitions of Values 3.2: Importance of values in the life of Individual 3.3: Types of Values 3.4: Programmes for conservation of Values	8 hrs.
Unit 4	Status of Social and Economically Disadvantaged people and their rights Rights of women and children in the context of Social status The Minorities and Human Rights Status of SC/ST and other Indigenous People in the Indian Scenario 4.4: Human rights of economically disadvantaged Society	8 hrs.
Suggested readings: 1. Human rights education – YCMOU, Nasik 2. Value education – SCERT, Pune 3. Human rights reference handbook – Lucille whare		

Course Outcomes:

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO
AC401A.1	Practice the learned issues under human rights and human values in real life.
AC401A.2	Provide social justices to people around them and provide guidance about human rights to their friends, parents and relatives.

AC-401(B): Current Affairs			
		Course Objectives:	
		<ul style="list-style-type: none"> To make students updated about current affairs of India and world. 	
	Title	Content	Hours
Unit 1	itics & Economy	<ul style="list-style-type: none"> National & International Political Activity, Organization. Economy & Business, Corporate world 	08
Unit 2	Awards and recognitions	<ul style="list-style-type: none"> National & International Awards and recognitions Books and authors 	07
Unit 3	ence & Technology	<ul style="list-style-type: none"> Software, Automobile, Space Research New inventions and discoveries 	07
Unit 4	Environment & Sports	<ul style="list-style-type: none"> Summit & conference, Ecology & Climate, Organization. National & International Games, Olympics, commonwealth etc. 	08
Suggested readings (Use recent years' data and current literature):			
<ol style="list-style-type: none"> India 2019, by Publications Division Government of India Manorama Year Book by Philip Mathew, India 2019, Rajiv Maharshi Quick General Knowledge 2018 with Current Affairs Update, Disha Experts General Knowledge 2018: Latest Who's Who & Current Affairs by RPH Editorial Board. 			

Course Outcomes:

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO
AC401B.1	Identify important issues currently/ recently happening in India or world.
AC401B.2	Summarize current affairs regularly.

LIST OF EQUIVALENCE PAPERS:

OLD COURSE	NEW COURSE (W. E. F. 2022-2023)
SEM. III	SEM III
	PG-HIS CC 301 - HISTORIOGRAPHY : TRENDS AND APPROCHES
	PG-HIS CC 302 - HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (PART-I)
	PG-HIS CC 303 - MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART I)
	SKILL BASED / ELECTIVE COURSE PG-HIS DSE 304 (A) MODERN MAHARASHTRA (PART I) OR PG-HIS DSE 304 (B) INTRODUCTION TO HISTORICAL TOURISM
	AUDIT COURSE AC – 301 C
	AC - 301 D
SEM. IV	SEM IV
	PG-HIS CC 401 - HISTORIOGRAPHY : METHODOLOGY AND THEORIES
	PG-HIS-CC-402 - HISTORY OF INDIA AFTER INDEPENDENCE (Part-II)
	PG-HIS CC 403 - MEDIEVAL MAHARASHTRA : IDEAS AND INSTITUTIONS (PART II)
	SKILL BASED / ELECTIVE COURSE PG-HIS DSE 404 (A) MODERN MAHARASHTRA (PART II) OR PG-HIS DSE 404 (B) INTRODUCTION OF INDIAN ARCHIVES
	AUDIT COURSE AC-401 C
	AC-401 D

Dr. S. C. Amrutkar
Chairman, BOS in History
KBCNMU, Jalgaon